

VANĚČEK, JIŘÍ:

ČETNICTVO NA OLOMOUCKU V LÉTECH 1918–1945.

KAPITOLY ZE ZAPOMENUTÝCH DĚJIN ČETNICTVA.

VYDÁNO VLASTNÍM NÁKLADEM AUTORA

V ROCE 2017, 270 S.

ISBN 978-80-270-3449-9

Michael Viktořík

Četnictvo se v současnosti těší značné popularitě, a to především díky seriálům Četnické humoresky nebo Četníci z Luhačovic. Jak sám autor na úvod své monografie zmiňuje, roste i počet lidí, kteří se objevují při různých vzpomínkových akcích v uniformách četnictva, popřípadě kteří se o tento bezpečnostní sbor zajímají. Zájem široké veřejnosti o četnictvo se odráží také v celé řadě publikačních výstupů (časopiseckých studií, monografií i internetových článků). Mnohým z nich je možné vyčíst úzkoprofilové zaměření nebo ryze kompilační a popularizační charakter. To však není případ publikace Jiřího Vaněčka, která se od prací většiny „amatérských“ historiků odlišuje svou strukturou, přesahy i hloubkou studované problematiky.

V úvodních pasážích publikace Četnictvo na Olomoucku v letech 1918–1945 autor seznamuje čtenáře se vznikem četnictva a s jeho vývojem v časech Rakousko-Uherska, první Československé republiky, v období Protektorátu Čechy a Morava a v neposlední řadě v poválečném období. Výklad je v těchto kapitolách zaměřen na objasnění politické situace a celospolečenské atmosféry v jednotlivých sledovaných obdobích a především na osvětlení strukturálních a organizačních změn uvnitř četnictva. Obecný výklad je pak logicky doplněn a rozvíjen příkladovou studií, která v koncepci Vaněčkovy publikace územně pokrývá region Olomoucka.

V rámci více než tří desítek podkapitol, které tvoří těžiště studie, Vaněček předložil unikátní a dosud nepublikovaný soubor základních údajů k jednotlivým četnickým stanicím i ke speciálním strážním oddílům, které působily ve sledovaném období v obvodu okresního četnického velitelství v Olomouci. Na tento výkladový blok pak navázal 14 biogramy významných četnických osobností, které zpracoval na základě dlouhodobého vyhledávání archivních pramenů, studia osobních archivů a pozůstalostí a v neposlední řadě interview s potomky a příbuznými četníků. Jiřímu Vaněčkovi se podařilo stravitelnou a čtivou formou vzájemně propojit tři výkladové roviny:

obecné dějiny – dějiny vybraného sboru (s důrazem na proměny jeho vnitřních struktur) a lidské osudy. V tomto ohledu se tedy zcela naplnil avizovaný záměr publikace: „...napsat knihu, která přinese nové informace o organizaci a fungování četnictva a která připomene zapomenuté muže, kteří nosili skutečné četnické uniformy.“

Z metodologického hlediska, resp. z pohledu potenciálních badatelů zabývajících se o tuto problematiku v jiných regionech je pak zvláště přínosná kapitola 16., nazvaná „*Kde hledat?*“. Jiří Vaněček v ní seznamuje s obsahem a využitelností klíčových pramenů pro studium dějin četnického sboru v českých zemích, tj. především věstníků, rozkazů, oběžníků, spisů četnických útvarů, ročenek, kalendářů, almanachů, ale i pozůstalostí a aktových materiálů z provenience úřadů politické správy. V souvislosti s heuristikou jsou pak užitečné i přílohy číslo 5 a 6 nazvané „*(Zatím) ztracené příležitosti*“ a „*Četnické hřbitovy*“. Čtenáři však ocení i další vhodně zařazené a zpracované přílohy, které se vztahují ke studovanému tématu.

Škoda jen, že autor nezařadil do své zdařilé monografie obsáhlejší seznam literatury a také kapitolu, v níž by analyzoval současnou (nejen) odbornou literaturu k četnictvu, resp. se pokusil o kritické zhodnocení, jakým způsobem se v posledních dvou desetiletích téma četnictva v české historiografii zpracovává.

doc. PhDr. Michael Viktořík, Ph.D.
Katedra historie
Filozofická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci
Na Hradě 5
771 80 Olomouc
Česká republika
e-mail: michael.viktorik@upol.cz